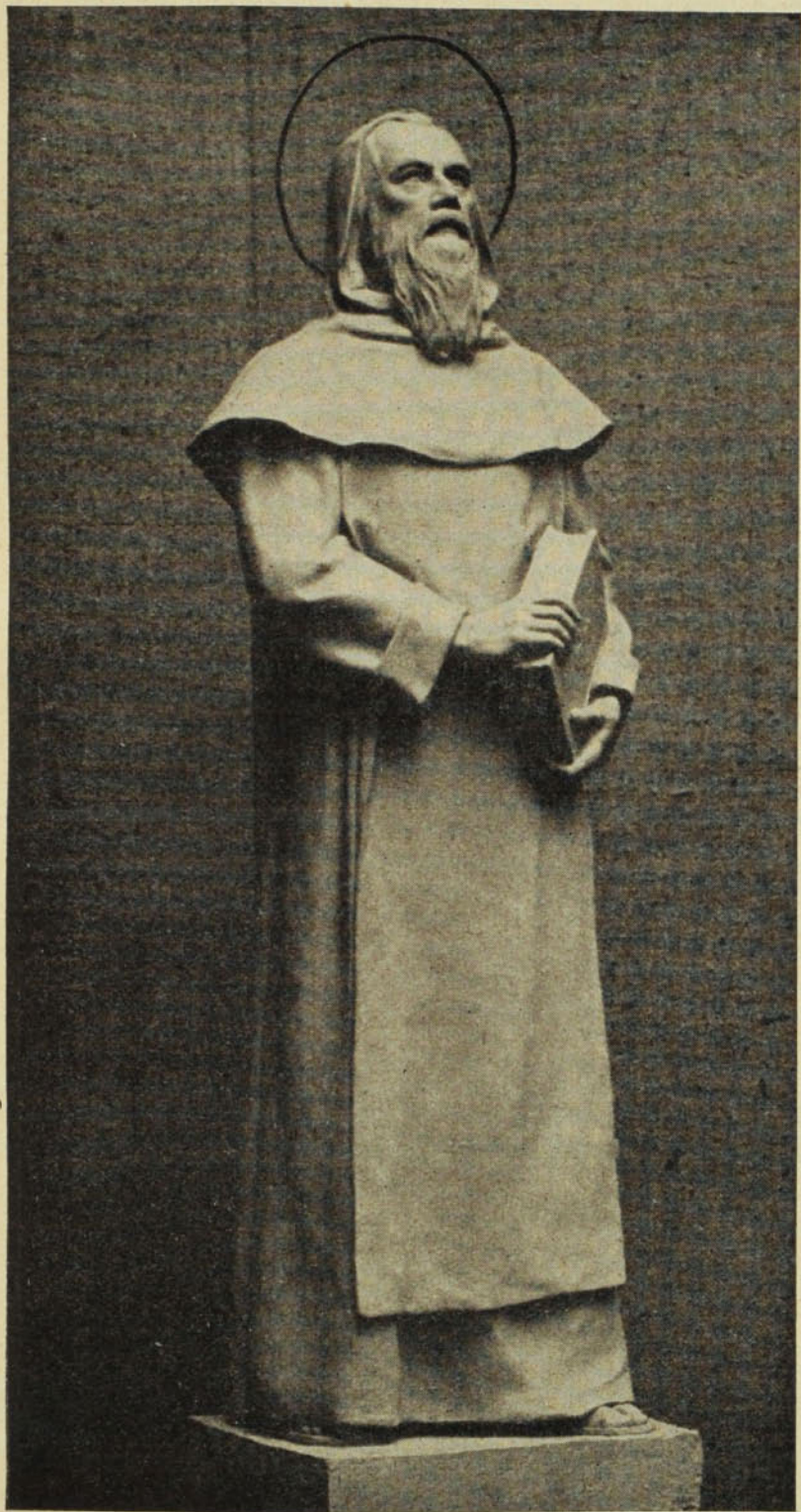

A FEHÉR BARÁT

Vastagh Éva: Szent Özséb

A PÁLOSREND
BARÁTAINAK
ÉRTESÍTŐJE

TARTALOM:

P. Galambos Kálmán: Az Oltáriszentség és a pálosok — Dr. Dobák Ferenc: Csensztochowa, 1934, május — P. Z. M.: A Fekete Madonna csensztochowai kegyképének Anjou-eredete? — Gáspár Jenő: A Fekete Mária előtt — P. Gyéressy Ágoston: O gloriosa... — Albrecht Adél: Magyarok Nagyasszonyához — Sashegyi Sándor: A pilisi hármas remete-barlang — Otto Karrer: A világ titka — P. Gyéressy Ágoston: Szent magyar pálosok, II. Boldog Benedek — Galler Géza: Mária — Pálos Krónika

II. évf. 2. szám * Megjelenik negyedévenként * 1939 június

Ára 28 fillér

A FEHÉR BARÁT

A PÁLOSREND BARÁTAINAK ÉRTESETŐJE

Megjelenik negyedévenként

ÉVI ELŐFIZETÉSE 1 PENGŐ. GSEKKSZÁM: 5201.

Szerkesztő: P. GYÉRESSY ÁGOSTON. Felelős szerkesztő: Dr. KISBÁN EMIL. Szerkesztőség: PÁLOS KOLOSTOR, Budapest, XI., Szent Gellért-rakpart 2. Telefon: 268—550. Kiadóhivatal: Budapest, XI., Edömér-utca 2., IV. 2.

Rendi és főegyházmegyei jóváhagyással.

FIÚK!

Ha Isten ebbe a magyar Rendbe hív Titeket, mely B. Özsébet, B. Báthory Lászlót, Martinuzzi bíborost, Virág Benedeket... adta a Hazának és az Egyháznak, akkor felvételi kérelmeteket a Pálos Újoncház Mesterének címére küldjétek: Pécs, Mátyás-Flórián-u. 42. Szükséges okmányok: kereszt- és térmalevél, erkölcsi (egyházi embertől) és orvosi bizonyítvány, nyolc középosztályos érettségi (kispapoknál), ill. valamilyen mesterségben való jártasság (dolgozó testvéreknél), esetleges katonai szolgálat és szülői beleegyezés (kiskorúaknál). Korhatár: 18—30 év.

A KRISTÓFTÉRI

SZÉNÁSY GYULA-CÉG

intézeteknek,
zárdáknak
évtizedek
óta szállít

előírással intézeti ruhaanyagokat, továbbá állandó gazdag választék templomi selymekben, reverenda anyagokban.

KIVÁLÓ MINŐSÉG, OLCSÓ ÁR, KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK.

Az Oltáriszentség és a pálosok

Írta: P. Galambos Kálmán

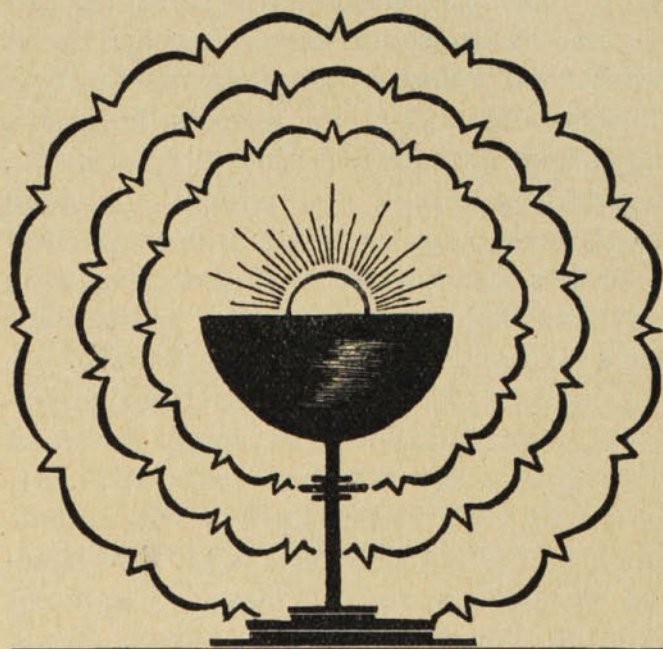
Az üldözések idején sok keresztény az egyiptomi pusztákba menekült, hogy életét megmentse. Ott aztán imádsággal és önsanyargatással töltötték napjaikat, mint thébai Szent Pál, kit «első remetének» mond az Egyház s a pálosok őszökként és védőszentjüként tisztelnek.

A remeték híre-neve túlszárnyalta a sivatagokat és a barlangokat s eljutott a városokba és falvakba is, ahol nemcsak megcsodálták, de a remeték követésére is buzdultak.

Igy került a pusztába Nagy Szent Antal is († 356), ki hallván a templomban az evangélium e szavait: «Ha tökéletes akarsz lenni, add el, amid vagyon, oszd el a szegények között, aztán jöjj és kövess engem» — eladta és elosztotta mindenét a szegények között és követte Krisztust a pusztába, mely az ő példájára hamarosan benépesedett. Ötezer tanítványa volt, kik az «apát» (atya) körül igyekeztek letelepedni a barlangokban.

A remeték nem nélkülözték a hitélet központját és forrását: a szentmisét és szentáldozást. Bizonyos napokon egybegyültek lelki vezetőjük, lelki atyjuk, vagyis apátjuk köré, ki rendszeren pap volt, nemcsak hogy oktatását és intését, tehát szentbeszédét hallgassák, hanem hogy a szentmisén is résztvegyenek és a szentáldozáshoz is járuljanak.

Hogy a jámbor remeték nem hallgattak mindennap szentmisét, azon nem kell fennakadnunk, mert a városok és falvak lakói

Urán, nem vagyok méltó...!

1939

g-y

sem tették ezt, még az Istennek szentelt szüzek, apácák sem. Szent Jeromos tanúsága szerint Szent Paula († 404) és társai is csak vasárnap mentek a templomba szentmisére.

Az üldözések idején a keresztények az Oltáriszentséget haza is vihették s — miután a templomban is a tenyerükre kapták s maguk tették a nyelvükre — otthon is, akár minden nap áldozhattak. Ez a szokás az üldözések ideje után is megmaradt egyideig s az Egyház csak a VI. században szüntette meg a visszaélések miatt.

A magányos szentáldozás keleten a X. századig megvolt s így a remeték a pusztában nem maradtak Oltáriszentség nélkül. Konzekrált szentostyákat vittek magukkal s azokat kenyereskosárcákban felaggatták barlangjukban, még mécsest is függesztettek néha eléje s akár naponta is áldozhattak. (Raible: Der Altar einst und jetzt.)

A remeték, mivel imádságaik és elmélkedéseik, de munkájuk (pl. kosárfonás) alatt is az Oltáriszentség közelében voltak, a mai fogalmak szerint is szentségimádást végeztek

és csekély éjjeli pihenésük leszámításával, az első örökimádók voltak.

Szent Zsigmond, Burgundia királya (†524), Szent Móric és tízezer katonatársának tiszteletére, vértanuságuk helyén (a svájci Sankt Moritz-ban) kolostort alapítva, bevezette a «Chorus assiduus»-t, az «örökös karimát», vagyis hogy a szerzetesek csoportokba osztva, megszakítás nélkül, éjjel-nappal állandóan imádkozzák vagy éneklék a zsoltosmát. Ezt az örökös imádkozást a X. századig több nagynevű kolostor is átvette, mint Saint Denis (Paris), Saint Martin (Tours) stb.

A magyar pálos rend a remeteségből fejlődött (mint általában az egész szerzetesi intézmény) s így remeteszerzet lett. Értethető, hogy a régi remetéknek az Oltáriszentség előtt eltöltött élete őket is az Oltár közelébe vonzotta s azért nemcsak templomot építettek kolostoruk mellé, hanem koruk szellemének megfelelően «Chorus assiduus»-t, állandó karimát is tartottak. Mintegy a pálos rend szelleméből fakadt tehát, hogy amikor Boldog Lőrinc 1304 körül megépítette a hatalmas budaszentlőrinci monostort, ide bevezették az örökös kórust is és így ott kétszáz éven át megszakítás nélkül éjjel-nappal mindig zengett az Úr dicsérete, míg a törökidő el nem pusztította. *Ezek a budaszentlőrinci pálosok középkori értelemben örökimádkást végeztek*, mert hisz akkor még az örökimádkás mai formája ismeretlen volt.

Eucharisztikus szellemük kivirágzása volt az is, hogy minden csütörtökön a karimát és a szentmisét a legméltóságosabb Oltáriszentségről mondták.

Ebből fakadt buzgó kultuszuk a Szent Vér iránt is, melynek emlékét a vele kapcsolatos Szent Sebek tiszteletével együtt középkori himnuszok, oltárképek és jámbor társulatok bizonyítják.

Feltűnő és megható a pálosrend lengyel kolostoraiban, melyek túléltek az eltörlést, a nagyobb ünnepeken megtartani szokott *eucharisztikus körmenetek áhítata és pompája is, melyek elmaradhatatlanok az ünnepi mise előtt.*

Az újkor eucharisztikus áramlata a *gyakori szentáldozás. Csensztochowa*, a világ egyik legnagyobb búcsújáróhelye, ahol átlagosan

naponta 5000 ember fordul meg, vannak azonban napok, amikor 150.000-et is eléri a búcsúsok száma, ilyenkor legalább 12—14 pap kora reggeltől d. u. 2 óráig megszakítás nélkül áldoztathat. Itt van a világ legnagyobb áldoztató helye, melyben 30.000 szentostyát konzekrálhatnak egyszerre.

A Rend belső életét is át-meg átszövi az Oltáriszentség mély tisztelete, mely közös imádkásban, Szentséglátogatásaikban és Szabálykönyvük erre vonatkozó rendelkezéseiben (pl.: félóra hálaadás szentáldozás után...) nyilatkozik meg. Azt sem szabad elfelejtünk, hogy a Rend abban a században született, melyben a pápa (IV. Orbán) az Urnap ünneplését elrendelte. (1264.)

KEGYTÁRGYAK, ZÁSZLÓK

OBERBAUER A. UTÓDA

Magyarország legrégebbi templomberendező és zászlókészítő vállalatánál.

Budapest, IV. ker., Váci-utca 41. szám.

Alapítási év 1863.

Telefon: 183-344.

Csensztochova 1934 május

(Zarándokúti emlék)

Irta: Dobák Ferenc dr.

1934 május 7-én örömtől sugározva szállottunk be a budapest—krakkói gyorsvonat egyik különkocsijába, hogy hazahozzuk Lengyelországból a magyar pálosokat.

Szobig megállás nélkül robogott vonatunk. Az Ipoly hidján túl könnyes szemmel néztünk vissza az akkor még elszakított területről az esztergomi bazilika impozáns kupolájára. A Vág völgyében a magyar történelem egy-egy patinás emléke mellett haladtunk el: Beczkó, Csejte, Trencsén váránál. Zsolnát elhagyva, gyönyörű fenyvesek között száguldott vonatunk. A régi magyar határnál csöndben imádkoztunk Magyarország Patrónájához, hogy édes Hazánkról ne feledkezzék meg...

Áthaladtunk a karwini szénmedence óriási ipartelepein és elértük a lengyel határt. Estére Krakkóba érkeztünk, ahol hivatalos fogadtatás volt. Először a krakkói püspök francia üdvözlő szavai hangzottak el, majd Mihály atya, egy lengyel pálos, kedves, tört magyarsággal, szerető testvéri érzéstől áthatott beszédet mondott.

Másnap a szentmisét a pálosok gyönyörű templomában hallgattuk, ép a védőszent, Szent Szaniszló vértanu, krakkói püspök ünnepén. Vid József jezsuita atya róla beszélt, kit II. Boleszláv király darabokra vágatott, mert kifogásolni merte bűnös életét; de a Szent szét darabolt teste csodálatos módon összeforrt és nyoma sem maradt a sebhelyeknek; hinnünk kell, hogy Szűz Mária csodájára csonka hazánk szét darabolt részei ismét összeforrnak...

Itt láttuk először a világhírű csensztochowai Szűz Mária-kegykép másolatát. A Mária-kultusz itt rendkívül mélyen él a nép lelkében. A legtöbb hivatalban az államfő arcképén kívül ott találjuk a csensztochowai Szűz Mária képét is. A katonák ezredlobogóin a nemzeti címer mellett ott van Szűz Mária képe is.

A 200.000 lakosú város közepén Wavel vára emelkedik a Visztula partján. Wavelnek, a lengyel akropolisznak keleti oldalán áll a gót stílusú székesegyház, melynek kriptájában gyönyörű műemlékek hirdetik a lengyel-magyar történelmi kapcsolatokat. Mélyen megilletődve álltunk Nagy Lajos magyar király leányának, Ulászló lengyel király feleségének, Hedvignek sírjánál, valamint I. Zsigmond lengyel király felesége, Zápolya Borbála sírja előtt. Itt nyugszik Lengyelország egyik legnagyobb uralkodója, egyben Erdély fejedelme: Báthory István is. Koporsójánál elénekeltük a magyar és a lengyel himnuszt.

Itt, a királyok között nyugszik a lengyelek legnagyobb szabadsághőse: Kościuszko Thádé is. Hogy mennyire szerették és rajongtak érte honfitársai, mutatja az a harmincöt méter magas domb, melyet a lengyelek hordtak össze az ő emlékére.

Végigjártuk az újonnan restaurált királyi palota termeit, megcsodáltuk az oroszoktól visszakapott remek gobelin-munkákat és a múzeum egyéb ritkaságait, többek közt a török nagyvezér selyemsátrát és a kalifa óriási méretű, aranyhímzéses szent zászlaját...

Este ünnepélyesen elbúcsúztunk a krakkói magyar kolónia tagjaitól s a minket kalauzoló lengyel uraktól, élükön Dąbrowski egyetemi tanártól, kinek fáradozását dr. Ripka Ferenc főrendiházi tag, ny. főpolgármester köszönte meg. Dr. Ripka szavai élénk visszhangra találtak mindenkinél, mikor a lengyel-magyar barátság kimélyítését hangoztatta.

Május 9-én reggel a XIV. században épült Mária-templomba mentünk, melynek 81 méter magas tornyán egy aranykorona van, ahonnan minden órában kürtszó hallatszik. A szentmisét Veit Stossnak gyönyörűen faragott oltára előtt hallgattuk, azután elindultunk Csensztochowa felé.

Az állomáson diszszázad várt s a katonazenekar a magyar és a lengyel himnusszal fogadott, Wróbleński prelátus üdvözlő szavaira Pfeif-

fer h. államtitkár válaszolt, majd a zenekar tüzes indulóinak hangjai mellett autóbuszunk elindult a város szívéen át vezető nyilegyenes főúton a főkolostor felé.

Csensztochowa 120.000 lakosú lengyel ipari város. 1382-ben opuliai László fejedelem, Lengyelország kormányzója a csodatevő Mária-kép gondozását a Magyarországból, Mária-Nosztráról behívott tizenhat pálosra bízta, akiknek átadta a Csensztochowa határában levő fehérlő mészköves hegyet (Jasna-Góra: Fényes Hegy). Idők folyamán ez lett Lengyelország szent hegye és nemzeti szentélye. Harangzúgás közben haladtunk át a vár kapuján és ünnepélyesen bevonultunk a Mária-kegykápolnába, ahol ezüst-harsonák harsanására lassan fölemelkedett a csodatevő Szűz Mária-képet védő aranyburkolatú acélfüggöny. Ekkor pillantottuk meg először az eredeti Fekete Madonnát. Meghatódott lélekkel térdeltünk le a szentélyben mi is.

A Szűzanyának ép arcát világította meg a május délutáni napsugár s az arc ragyogott, mint egy angyal arca s az Istenanyának szépsége párosult a Királynő fölségével.

A Szűz Mária-kép legnagyobb csodája volt, hogy egyéforrasztotta a sokféle húzó lengyel hazafiak szívét. Lengyelország felosztása után, amikor már mindent elvesztettek, a lengyelek megőrizték szilárdan katolikus hitüket és a Boldogságos Szűz iránti szeretetüket és tiszteletüket.¹

Másnap, áldozócsütörtökön résztvettünk egy pálos atya örök fogadalmának letételén, majd gróf Zichy Gyula kalocsai érsek tartott ünnepi misét és szentbeszédet, kifejezve háláját a Mindenhatónak azért, hogy régi kedves vágya: a pálosok visszatelepítése végre sikerült.

A szentmise után megtekintettük a kolostort, a pálos atyák szeretetreméltó kalauzolása mellett. A dombtetőn emelkedő templom és a kolostor tulajdonképpen teljesen kiépített erőd, valóságos csillagvár. Magas falak, széles mellvéd és mély sáncárok veszi körül a templomot, ahová hármaskapun át lehet bejutni. A kapuk éjjel zárva vannak és a sáncárookban állandó őrség és hatalmas véredek vigyáznak a templom kincseire és a kolostor lakóira.

A templom mai épülete a XVII. századból való. Karsú tornya 105 méter magas, a legmagasabb torony Lengyelországban. A torony legmagasabb pontján éjjel erős fény világít. Ez a fény igézi meg a pálosokat, kik Szűz Mária várában teljesítenek lovagi szolgálatot.

A csensztochowai pálos templom kincstára a leggazdagabb egész Lengyelországban. A leg-

¹ «Fehér pálos kíván szólani. Magyar. Szólana, de nem tud. Könny futja el a szemét, sírás fojtogatja torkát. Így sír hosszú percekén át, míg meg tudja mondani, hogy nehezen vártak és szeretettel fogadnak.» (P. Vid József S. J.)

nagyobb ajándékok a lengyel királyoktól származnak, különösen Sobieskitől. Legértékesebb darabja a kincstárnak a lengyel nemzet ajándéka: 12 kg súlyú arany szentségtartó, 2300 briliánszal, 2200 rubinnal, 215 igazgyönggyel és 30 darab zafírral. A másik rendkívüli értéke a kincstárnak a Hedvig királynő által készített miseruha, melybe 60.000 igazgyöngy van belehímézve...

Péntek délutánján elvégeztük a keresztutat a hazainduló pálosokkal, gróf Zichy érsek úr vezetése mellett, Nagymagyarorszáért.

Este a kolostor királyi épületének nagytermében, hol igazi szeretetreméltó szívélyességgel a csensztochowai úrinők kongregációjának tagjai szolgáltak fel három napon át, dr. Ripka Ferenc ny. főpolgármester klasszikus szép beszédben franciául köszönte meg a Méltóságos és Főtisztelendő Generális Perjel Atyának irántunk tanusított jóságát és vendégszeretetét, majd átnyújtotta a Weichinger Károly építész-tanár által épített budapesti pálos kolostor művészi kivitelű rajzát. Majd németül folytatta beszédét és a minket minden jóval elhalmozó úriasszonyokhoz fordult, megköszönve irántunk tanusított jóságukat s önzetlen fáradozásukat. Befejezésül átadta a zarándokok nevében Pfeiffer Gyulának, a zarándoklat megszervezőjének, a zarándokok ajándékát: egy Krisztus-fejet ábrázoló, remekbe faragott domborművet.

Szombaton reggel hatkor hallgattunk szentmisét a kegykápornában. A szentmisét dr. Schwartz Gusztáv prelátnak mondta, utána a pálosok Generálisa tartott megható búcsúbeszédet, átnyújtva gróf Zichy Gyula érsek úrnak, dr. Mosonyi Dénes prelátnak és Pfeiffer Gyula h. államtitkárnak a pálosok konfráteri okmányát, mellyel csak olyanokat tüntetnek ki, akik nagy érdemeket szereztek a Rendben.

Búcsúztatásunkra az állomáson kivonultak a csensztochowai hadviseltek lengyel nemzeti zászló alatt. Elénekeltek a lengyel nemzeti himnuszt, utána dr. Ripka Ferenc kezét fogott a hadviseltek vezetőjével, majd a zászlóhoz lépett és megcsókolta a rajta levő Szűz Mária-képet. A társaság férfitagjai követték nemes példáját. A lengyelek nagyon meghatódtak e váratlan jeleneten, szemükben könnyek csillogtak, majd felzúgott a viharos «Éljen a magyar» kiáltás. Vonatunk lassan kigördült a csensztochowai állomásról, elindultunk haza.

A volt magyar határon a pálosok Generális Perjele velünk imádkozva kérte a régi határok visszaállítását s megáldotta a határkövet. Egésznapos utazás után végre este háromnegyed 10-kor ismét magyar földre léptünk. Szob állomása fellobogóztatva és felvirágoztatva várt. A szobi főszolgabíró és a márianosztrai, egykori pálos monostor egyházközsége üdvözölte legelőször a 150 éves száműzetés után hazatért pálosokat. Nem sokat

időztünk Szobnál, vonatunk hamarosan továbbrohogott és a hűvös májusi éjben hallatszott a vasútmenti községek harangjainak zúgása. Lassan feltünedeztek a budai hegyek lámpáinak fényei és nemsokára befutottunk a nyugati pályaudvar fedett csarnokába.

Már messziről feketéllett a várakozók óriási tömege. A pályaudvaron a vasutaszenekar játszott. Ünnepeles fogadtatás volt, virágok, üdvözlő szónoklatok... Még elkísértük a pálosokat gyönyörű új budai kolostorukba, kik égő gyertyákkal vonultak be a fényárban úszó Sziklatemplomba, hol már várta és megáldotta őket a Tabernákulum örökkévaló Királya...¹

Hálát adunk a Mindenhatónak, hogy mi is részesei lehettünk ennek a történelmi eseménynek és kérjük az egek Urát: engedje meg Hazánk égi Patrónájának közbenjárására, hogy Remete Szent Pál fiainak hazatérése záloga legyen a szebb magyar jövőnek és a régi boldog Nagymagyarország feltámadásának.

A Fekete Madonna csensztochowai kegyképének Anjou-eredete?

Irta: P. Z. M.

Az egyén vagy a nemzet élete nem egyszerű dolog. A ráható és jellemző tényezők bonyolult hálózatában olyan gazdag színpompa rejlik, hogy hű képét megfesteni nem tartozik éppen a könnyű feladatok közé. Mindent tekintetbe kell venni, ami rávonatkozik, tehát a külvilágból eredő élettünetek teljes körét épügy, mint a belső lelki megnyilatkozásokat. Különösen ez az utóbbi játszik igen fontos szerepet, mert túlterjed a fizikai élet határán, az ember transzcendentális világát érinti s hatalmas eredményeket ér el a külső élet keretein belül. Innen van, hogy a hitélet mindenkor azok közé fog tartozni, melyek a társadalom életére a leg-erősebben kihatnak s arculatára a legjellegzetesebb bélyeget nyomják. De ereje és hatalma sokszorosan megnövekszik, ha a

¹ A Sziklatemplomban dr. Mátéffy Viktor prelátnak fogadta az érkezőket, kik imbolygó mécsesekkel vonultak a Patrona Hungariae oltára elé rövid hálaadásra s mielőtt a kolostor küszöbét átlépheték volna, egy csoport üdvözölte P. Generális Perjelt, ősi lengyel szokás szerint kenyéret és sót nyújtva át neki. (P. Galambos Kálmán közlése.)

nemzeti, hazafias érzés csirájával egyesül s lebírhatatlan erőként parázslék fel a lelkesedés lángjában.

A lengyel nemzet életét évszázadokon át formáló tényezők összességében Csensztowichowa, a Jasna-Góran álló pálos kolostorral, mind vallási, mind hazafias téren igen fontos szerepet töltött be.

A központ, a kútfő, melyből az egész mozgalom erejét meríti, a Szűzanya ősrégi képe, mely egy gazdagon díszített külön kápolnában van elhelyezve. Híre túlszárnyalta Lengyelország határait, nem ismeretlen a magyar nemzet előtt sem, hol a «Fekete Madonna» néven emlegetik. Csodatévő híre van, s mint a katolikus Lengyelország vallási és nemzeti szentélye, mélyen benne gyökerezik s rendkívül jelentős szerepet játszott és játszik ma is Lengyelország életében már több, mint félezer év óta. Az évszázadok során úgy tekintett a csodatevő Szentszűz képére, mint «Lengyelország Királynőjére», a «Győzelmes Máriára», a nemzet Védasszonyára, mindenki Édesanyjára s az elnyomó hatalmak által szerteszaggatott lengyel földek összefogó szimbolumát látta benne. Amint a magyar Szent Korona a megszállás ellenére is fenntartotta a régi magyar területek egységét, épúgy a csensztowichowai Madonna, Lengyelország Királynője, egy pillanatra sem szűnt meg uralma alatt tartani a lengyel földeket, még akkor sem, amikor az ellenség túlereje a legbrutálisabban tombolt végig rajtuk. Így érezte ezt a lengyel nép is.

Az odazarándokló emberek szíve mindenkor megtalálta ott az éltető meleget: az anyai szív gyöngédségét.

Ez a felfogás, s az egyénnek és az egész lengyel katolikus társadalomnak ilyen viszonya a csensztowichowai Szűzanyához, legalább részben magyarázatát adja annak, hogy a multban egyáltalán nem történtek komolyabb kísérletek a csodatevő Kép eredetének és sorsának felderítését szolgáló történelmi adatok összegyűjtésére. A szíveket kielégítette a Kegykép jelenléte, az elme pedig részben megkapta a választ azokban a legendákban és adatokban, melyek a lengyel nemzet e szentélye körül a századok hosszú során át kialakultak. Különben az elnyoma-

tásban sínylődő nemzet súlyos politikai helyzete sem engedte meg az ilyen irányú törekvéseket.

Ma már mások a viszonyok. A politikai szabadság s az utolsó századok kriticizmusa, mely az igazságot keresi s az igazságból meríti életerejét, kiveszi részét a csensztowichowai csodatevő Kép eredetének kutatásából is. Az utóbbi években már elég gazdag

Csensztowichowai Szentszűz! Könyörögj értünk!

irodalom tárgyalja ezt a kérdést, mégpedig nagy érdeklődés közepette. Az én feladatom most csak az lehet, hogy kivonatosan közöljem az eddig felmerült s nem egész alaptalan feltevéseket.

A *hagyomány* a kép festőjeként Szent Lukácsot jelöli meg, de egyszersmind részben acheropitnek tartja, vagyis olyan képnek, amit nem emberkéz festett. A hagyomány ugyanis úgy szól, hogy a Szentszűz arcát angyalok festették, amikor Lukács evangélista a munkában eltörődve elaludt. Eredetének helye állítólag Jeruzsálem, onnan

Szent Ilona vitette át Konstantinápolyba, ahol hosszú időn át a legnagyobb tiszteletben tartották. Hála a rutén fejedelmi udvar és a bizánci császárok udvara között fennállt házassági kapcsolatoknak, a kép hozományként rutén földre került s a XIV. század végéig ott is maradt. Opoliai Lászlónak György rutén fejedelemmel folytatott háborúja alatt 1377-ben a kép az elfoglalt belzi várral Nagy Lajos győztes helytartója kezébe került. Már akkor is híre járt a kép csodatévő erejének, miért is László herceg a tatárok támadásainak kitett területéről biztosabb helyre akarva vinni, elhatározta, hogy átszállítja a Nagy Lajostól adományozott Csensztochowa-környéki birtokára. 1382-ben egy külön kápolnában helyezte el a Képet a mai Jasna-Góra helyén, s közvetlen közelében tágas kolostort építtetett a Kegykép őrzői, a magyar pálos rend tizenöt tagja számára, kiket hazájukból hívott Csensztochowába. Ettől az időtől fogva a kép megszakítás nélkül ugyanazon a helyen van.

A csensztochowai Madonna-képre vonatkozó hagyományok nem egyöntetűek. Fokozatos rétegződések egész sorát mutatják s az idők folyamán egyre több történelmi adatot hoznak kapcsolatba a képpel. Abban azonban mind megegyeznek, hogy egyöntetűen és határozottan keletről nyugat felé vezető útról beszélnek, amit a csodatévő Kép megtett.

A hagyományok eredetének megvizsgálására nem sok kísérlet történt. Igaz ugyan, hogy még Zsigmond Ágost uralkodása alatt a XVI. században Lanckoronski Mihály, a király konstantinápolyi követe, megkísérelte összeszedni azokat a pontosabb történelmi adatokat, melyek a csensztochowai Madonnáról szóló hagyományt megerősítették volna, de fáradozásai nem sok eredménnyel jártak. A későbbi századokban imitt-amott hallatszott egy-egy hang azok miatt a nehézségek miatt, melyeket a hagyományoknak a történelmi adatokkal való összeegyeztetése okozott. De a szorosabb értelemben vett tudományos nyomozás, melynek célja a Csodatévő Kép eredete helyének és idejének, valamint további sorsának megállapítása, voltaképp csak 1926-ban indult meg, amikor a már

háromszáz éve nem restaurált képet alapos munkának vetették alá. Ez a munka lehetővé tette egyszersmind magának a képnek, valamint a festmény technikájának és stílusának alapos megvizsgálását s ezáltal anyagot szolgáltatott a Kép keletkezésére vonatkozó kutatásokhoz.

A Kép 1926-ban történt konzerválása előtt, még mielőtt a szakértőknek a festmény eredetéről való észrevételei nyilvánosságra jutottak volna, dr. Kopera Félix, a krakkói Nemzeti Múzeum igazgatója, a következőben fogalmazta meg véleményét: A festmény nyomatékosan bizánci jellege későbbi átfestésnek tulajdonítandó, mely 1430-ban Jagelló Ulászló parancsára történt, aki különösen kedvelte a rutén és bizánci ikonokat. Dr. Kopera bizonyos történelmi momentumokat is kihangsúlyoz: A hagyomány a Képnek Lengyelországba való hozatalát Opoliai László személyéhez fűzi, aki akkor Nagy Lajos király nevében uralkodott Lengyelországban. «Nagy Lajosnak a művészetek iránti szeretetét és a Legszenőbb Szűz iránti tiszteletét bizonyítja az is, hogy Aachenben kápolnát építtetett a Szűzanya tiszteletére s a kápolnának három Madonna-képet ajándékozott, melyeket a magyar és lengyel címer és Anjou-liliomok díszítettek. Hasonlóképen a stájerországi Mária-Zellben is van egy Szentszűz-kép, melyet a magyar és a lengyel címer díszít; nem lehet hát kétséges, hogy Nagy Lajos adta a híres búcsújáróhely templomának. Az ornamentikának ugyanezzel az anjou-liliom-motívumával találkozunk a csensztochowai képen is, amennyiben Mária palástját sűrűn borítják az anjou-liliomok; bár ezt a díszítést sokan későbbi eredetűnek tartják. A Piastoknak az Anjouházhhoz és kultúrához való viszonyának köszönheti hát Lengyelország a Legszenőbb Szűznek, a lengyel korona Királynőjének csodatévő Képet. Megegyezik a hagyományokkal az a feltevés, hogy a csensztochowai Szentszűz képe a Nagy Lajos korabeli művészet emléke és szoros kapcsolatban van az ő udvarának művészi mozgalmával.»

A fenti vélemény Rutkowski professzornak a képen 1925—1926-ban végzett restaurációs munkája és a csodatevő Képet illető komoly

szaktanulmányának közzététele előtt alakult ki.

A Kép konzerválása új utakat nyitott meg a kutatók számára. *Dr. Tomkowicz Szaniszló* volt az első, aki a dologgal foglalkozott. Tanulmányaiban szembetűnő az a fejlődés, amin ez a tudós a Kegykép eredetének kutatását illetően keresztülment.

Első közleményeiben 1932-ben a hagyományokra támaszkodva a Kép útját keletnyugati irányban tűzi ki, talán ép Konstantinápolyból a rutén földre, ahová a ruténeknek a görög Birodalomhoz való közeli kapcsolatai következtében juthatott el. A Kép már 1270 körül megvolt, Polockban őrizték, ahonnan Belz várába vitték át. A Kép eredetét a XII. század végére, illetőleg a XIII. század elejére kell tennünk.

Ez a megoldás azonban magát *dr. Tomkowiczot* sem elégítette ki. Látva a Kegyképre vonatkozó történelmi adatok lazaságát és elégtelenségét, további kiinduló pontként a Kép stílusának, szerkesztésének hasonló művekhez való viszonyát fogadta el. Ezekre a kritériumokra támaszkodó kutatásának eredménye azután az lett, hogy a Képet az olasz művészet egyik alkotásának kellett tekintenie, mely a XII. és XIII. században tudvalevőleg még a Kelet művészetének erős hatása alatt állt. Az Anjou-udvarok művészi életének erős lüktetése és ami ezzel együttjár, az olasz mestereknek adott gyakori megrendelések — *dr. Tomkowicz* újabb elgondolása szerint — megmagyarázhatnák a csensztochowai szent Kép keletkezését. A festmény azután ajándékképp tovább vándorolt Nagy Lajos udvarából Opuliai Lászlóhoz.

További vizsgálatai során *dr. Tomkowicz* még közelebbről meg akarta határozni a Kép keletkezésének helyét, idejét, valamint magát az alkotót. A festészet technikája és stílusa a XIII. és XIV. század fordulásának idejében a Cavallinihoz közel álló római festészeti iskolához vezette. Tudvalevő, hogy Cavallini (1250—1330) Róbert nápolyi udvaránál tartózkodott, akinek gyűjteményét azután Nagy Lajos király örökölte. Végső eredményként tehát *dr. Tomkowicz* összeegyeztette nézetét *dr. Kopera* professzor

véleményével, s a Kép útját — Olaszországból — Nagy Lajos udvarán át jelölte ki Lengyelország felé.

Dr. Tomkowicz megállapítása a többi lengyel kutató körében erős ellenzékre és bírálatra talált. A kifejlődött vitában sok világosságot szolgáltatott *dr. Skrudlik Mieczyslaw* alapos tanulmánya, mely végső következtetéseiben egyaránt fölhasználja a hagyományokat és az estészeti technika belső kritériumait.

Dr. Tomkowicz megállapításával ellentétben, mely szerint a Kép keletkezésének ideje a XIII. század végére, illetőleg a XIV. elejére esik, *dr. Skrudlik* ezt az időpontot egy századdal visszatolja és a XII. század alko nyára, vagy a XIII. század első éveire teszi. «A faktura, a Mária és a Gyermekek-Jézus arcának szemlélete, a Szűzanya ábrázatának jellegzetessége, mely a mi képünkön észlelhető, határozottan ellentmond annak, hogy ez a Kép a XIV. századból vegye eredetét.» «A jasnagórai Kép — szerinte — a Hodigitria stílusában (a Mária-képek elsődleges ábrázolása Keleten, az egyik konstantinápolyi templomban), vagyis a Mária-képek tiszta bizánci jellegében készült. Erről tanuskodik a Szűzanya merev alakja, álló helyzete, a lineáris stílus teljes hiánya (a festészeti rész túlsúlya a rajzzal szemben), mely pedig ép a XIII. században kezd kifejlődni.» Azok az elvi különbségek, melyek a mi képünk és Cavallini, valamint a régi ikonográfiai minták modernizálását bevezető iskolájának művei között mutatkoznak, semmiképp sem tűrik, hogy a jasnagórai kép ezzel az iskolával csak a leglazább kapcsolatba is kerüljön. A XIII. század művészetét a modernizálás jellemzi, ami teljes mértékben hiányzik a csensztochowai Mária-képből. *Dr. Skrudlik*nak az a véleménye, hogy ezen a Képen nem szabad az illető kor «művészi mozgalmának élénk lüktetését» keresni, mert ez egy «tisztára vallási szükséglet alapján támadt kegyeleti jellegű kompozíció». A mű alkotója, bár ismerte az akkori áramlatokat és irányokat, tudatosan igyekezett az új festményben a csodatételekről híres Hodigitria-Theotokos régi mintáját megismételni. Ha tekintetbe vesszük, hogy «a kegyeleti célokra régi képeket másoló festők» csak arra

szoktak szorítkozni, hogy «az alapvető kompozíciós sémát megőrizték, de egyáltalán nem törekednek saját faktúrájukat az eredetivel összeegyeztetni», fel kell tételeznünk, hogy a csensztochowai Kép abból az időből származik, amikor éppen ez a stílus uralkodott. Dr. Skrudlik szerint a festmény technikája csak azoknak a műveknek a technikájával mutat nagy rokonságot, melyek a XII. század végén, illetőleg a XIII. század elején készültek.

Valamennyi fentemlített kutató egyöntetűen úgy nyilatkozik, hogy a Kép nyugati, olasz eredetű, de további sorsára vonatkozólag eltérőek a vélemények. Míg dr. Kopera és dr. Tomkowicz úgy látják, hogy Nagy Lajos ajándékozta azt Opuliai Lászlónak, addig dr. Skrudlik inkább a hagyomány felé hajlik s azt a kerülő utat tartja valószínűnek, melyet a Kép Olaszországból a rutén földön átvett meg. Azok az élénk kapcsolatok, melyek Kelet és Nyugat között, különösen a művészetek terén fennállottak, könnyen elősegíthették, hogy a Kép csere vagy ajándék formájában a rutén földre kerüljön, ahonnan aztán Opuliai László Lengyelországba vitte.

Nagy vonásokban tehát így áll a csensztochowai Kegykép eredetének kérdése a tudomány megvilágításában.

Ma még nem mondhatjuk ki a döntő szót, mert még mindig csak az alapos megokolásra váró feltevésekre vagyunk utalva. A kutatók előtt tehát igen szép munkatér áll, s azt hiszem, ez nemcsak a lengyel kutatókra vonatkozik: a magyar tudósok épúgy hozzájárulhatnak ennek a kérdésnek a tisztázásához. Ez kétségkívül még egy okkal több volna arra, hogy az egymással évszázadok óta oly élénk, oly szerteágazó, az életnek csaknem minden vonatkozására kiterjedő kapcsolatokat még jobban ápoljuk a két testvéri nemzet között.

LEGOLCSÓBB
aluminium érmek,
szentképek, szobrok.
keresztek, térdepelők,
örökmécs, égő olaj

WEISZ FRIGYES

kegytárgyüzletében
Budapest,
IV., Ferenciek-tere 3-4

A Fekete Mária előtt

*Én láttalak már kisdiákként,
Barátok fehér templomában,
Csíksomlyói búcsúk sergében
Kálváriádat járta lábam.
Délben, ha kondult nagyharangod,
Diáki szájon ima voltál,
És emlékszem, hogy ja volt szobrod,
Székely fenyőből volt az oltár.*

*Én láttalak kék, latin égnél,
Lorettóban, litániázva,
Harangzúgásban, gyertyafényben,
Angyal szállított ősi házba,
Népek dicsérték, dús ruhád volt,
De az imám mégis csak ott járt,
Hol az Olt kígyóz, s égerfából
Vágja zarándok görcsös botját.*

*Én láttalak nagy terraszokkal,
Bazilikákkal, lourdesi tájon,
Hol csodák nyílnak barlang mélyén,
S csodák futnak a fürge Gave-on.
Este, ha népek énekeltek,
S egeket vert a hitnek árja,
Az én dalom azt könyörögte:
Magyar csodát tégy, lourdesi Mária!*

*S most itt vagyok, Te, Csodatévő
Fekete Márja, templomodban,
Hol gyertyák fénye gyémántokra,
Arany-ezüstre, gyöngyre lobban.
Most is csak az van a szívemben,
Hogy mindenkinél jobban értünk,
A csíksomlyói Máriával
Tégy csodát, csodát, csodát értünk...*

(Csensztochowa.)

Gáspár Jenő.

O, gloriosa...

Légy az én Királynőm is, Madonna!

S én legyek a te virágod!

A te árvácskád s Te légy az én Édesanyám!

A te nefelejcsed s ne felejtse rossz fiadat!

A te hajnalkád s Te légy az én hajnalom!

Téged várjalak hosszú éjszakák után s kelyhemet először Neked tárjam ki, szirmaimat először Neked bontsam ki!

Legyek a te napraforgód : Feléd forduljak mindig s a te kegyelem-sugaraidat igyam szomjasan s mohón a lelkembe s a te kegyelem-sugaraidnak piros és arany záporában fürdessem arcomat !

Legyek a te aranyesőd s hódolatomnak, szeretetemnek és lelkesedésemnek csillogó aranyát esőzzem Rád !

Legyek a te vadrózsád s Te szelidítsd meg vadságomat !

Legyek a te pünkösdi rózsád s Te légy az én tüzes és mámoros Pünkösdom !

Legyek a te tavi rózsád s Te légy az én kristályos tavam !

Legyek a te gyöngyvirágod s Te légy az én árnyas és hűs és illatos és titokzatos májusi erdőm !

Legyek a te harangvirágod s piros szívem : piros harangom Neked kongasson Ave Máriát szakadatlanul !

Legyek a te orgonavirágod s legszebb preludiumaimat s fugettáimat Neked orgonáljam szüntelenül !

Legyek a te búzavirágod s a te aranyló búzatengeredben ringasson álomra az alkonyati szellő !

Legyek a te kacagó muskátlid s a te ablakaidból kacagjak a nagy országút fáradt vándoraira shivogassam őket a te édes hajlékodbal

Legyek a te futókád : Hozzád fussak minden bánatomban !

Legyek a te repkényed : repessen szívem az örömtől neved hallatára s repüljek, szaladjak Feléd, kapaszkodjak Beléd s Tőled soha el ne szakadjak !

Legyek a te havasi gyopárod s Te légy az én sziklabércem !

Legyek a te hóvirágod : hófehér palástoddal takarj és védj engem a Tél rettentő hidegétől s a fásultság dermesztő derétől !

Legyek a te tavaszi kankalinod s Te légy az én napsugaras, madárdalos tavaszom !

Legyek a te gyermekláncfüved s köss belőlem láncot a Gyermekek Jézus pici kacsóira !

Legyek a te fürtös gyöngyikéd s koszorúzd meg velem Jézuska fürtös kis fejcskéjét !

Legyek a te pásztortáskád s az isteni Pásztor vegyen vállára !

(Részlet P. Gyéressy Ágoston «Hallgasd meg zengő énekünk, Madonna» című könyvéből.)

Magyarok Nagyasszonyához

*Hozzád jövünk, búcsút járunk,
Óhajunkat átplántáljuk,
Sirva-kérve térden állunk
Boldogságos Asszony!*

*Agyonsujtva Eléd állunk
Szent Istvánnak unokái,
Áhitattal Téged áldunk
Boldogságos Asszony!*

*Te vagy régi Bástyánk, Anyánk,
Feléd szállt fel mindig imánk,
Ne feledd el soha hazánk
Boldogságos Asszony!*

Albrecht Adél.

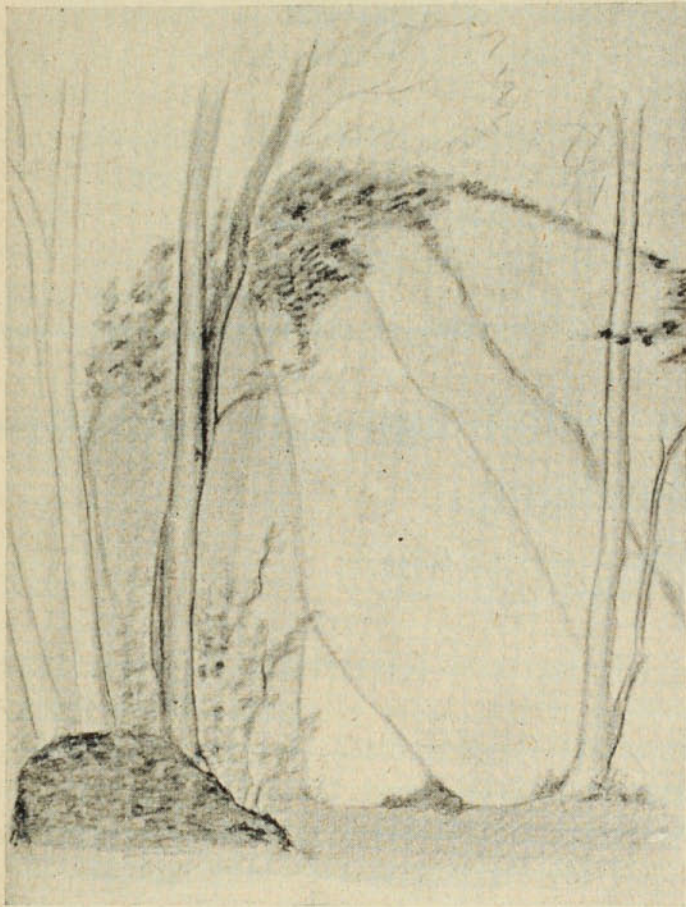
A pilisi hármás remete-barlang

Irta: Sashegyi Sándor,
pomázi csatások vezetője

El szeretném kíséreni Kedves Olvasóimat arra a helyre, ahol a Remete Szent Pálról nevezett Pálosrendnek története kezdődött, arra a helyre, ahol B. Özséb, esztergomi kanonok remete-életét kezdte : a Szántóhoz közel eső «hármás remete-barlanghoz», oda, hol az ég csodás kékjével ölelkezik össze a pilisi hegyek erdőkoszorúza sátra, oda, hol még mindig ott van az ősi pálosok lelke s igaz öröksége.

A pomázi határban járunk. Mögöttünk a Kiskovácsi-puszta, előttünk pedig a Holdvilág-árok patakja, melynek jobbpartján, erdei úton kapaszkodunk fel a hegy oldalába. Az erdő széléhez értünk. Több kocsit meg az erdő fái alatt nyugatnak-északnak, de mi egy erdei csapáson igyekszünk befelé a csendes erdőnek mélyére, mindig a Holdvilág-árok szélén. Minél magasabban visz az útunk felfelé, annál mélyebbé lesz a Holdvilág-árok, melynek fenekén a napsugárban csillogó Szalabasinai forrás kristálytisza vize rohan le a völgybe, a leszakadt sziklatömbök

között. Útunk egy lapos, bokros, meglehetősen elhanyagolt területhez ér s innen már csak kis ösvények vezetnek tovább. Lent a mélyben egy vízesés zavarja az erdők áhítatos csendjét, előttünk pedig kőszálasok rebbennek fel ijedten s ott kóvályognak felettünk. Az erdő lombos fáinak között hatalmas fehér sziklafalak tűnnek elő s az előttünk elterülő síkon nagy rendetlenségben kövek, sziklák hevernek s úgy tűnik fel ez a

A hármás barlang betemetett bejárata.

terület, mintha itt évszázadok előtt valamit elpusztítottak volna.

A meredek sziklafalak oldalában kaptárfülkékhöz hasonló üregekre akadunk, szegélyükön a keret is jól kivehető; ezekben a fülkékben kegytárgyak lehettek elhelyezve, szegélyükön az üveg kerete látható.

A hatalmas sziklafalaknak sarkában mély gödör tátong (kiásattam 1927-ben), melyen leereszkedve, egy emberi kezek által készített földalatti helyiségnek a bejáratához érünk. Kézi villanylámpánk fényénél ereszkedünk le a lépcsőzettel ellátott földalatti aknába, mely egy folyosóba torkol s ezen a

folyosón áthaladva (kiásattam 1928-ban), egy nagyobb helyiségbe érünk, melynek megmunkált falait vandál módon fejtették le az elmúlt századok kincskeresői. A földdel, kővel eléggé betemetett helyiségben csak guggolva bírunk előrehaladni, míg egy tágasabb helyiségbe érünk, melynek mennyezetén kürtőszerű akna emelkedik fel a sziklafalban. Az akna kijárata a külső nagy sziklafalak fölött egy terrasra nyílik, melyet megközelíteni csak igen körülményesen lehet és csakis kötelek segítségével ereszkedünk mi is le oda. E terrasról meredek út vezet fel egy másik terrasra, mely hatalmas sziklafalakkal van körülvéve. Erről a felső terrasról csodás panoráma terül elénk, délen, lent, mélyen a völgyben az Oszoly-hegy tövében, a Dera-patak völgye tárul elénk a Prohászka-árvaház épületeivel. Köröskörül mindenütt erdő s keleten, a Csikóvár emelkedik ki az erdők rengetegéből, uralkodva az egész környéken.

A nagy sziklafalak előtti térségről egy erdei csapáson ereszkedünk le a Holdvilág-árokra fenekére, hol ezüst fodrot ver a lezuhanó erdei pataknak vize. Itt a vízesés környékén újra két földalatti helyiségre bukkanunk, de volt egy harmadik hasonló földalatti helyiség is, de ezt a leszakadt part pusztította el a környék népeinek tudomása szerint. Ez volna tehát a híres «hármás barlang», hol a magyar Pálosrend első három Provinciális Perjele: B. Özséb, B. Benedek és B. István kezdték szerzetesi életüket.

Tűnődve állunk meg a «hármás barlang» előtt; vajjon milyen célból vésték-faragták bele a hegynek sziklagyomrába ezeket a helyiségeket, melyek nem természet által alkotottak, hanem emberi kéz munkái és kik voltak azok, akik ezt a hatalmas munkát elvégezték? Nem valószínű, hogy a pálos remeték, mert ezek a helyek sokkal korábbi keletűeknek látszanak.

A tatárjárás ideje alatt a környéknek mentsvárai nem lévén, a nép egyetlen menedékhelye a pilisi erdők rengetege volt. Kevés Pilisben a barlang s így kevesen találhattak itt biztos menedéket. Pilisszentkereszt, B. Özséb későbbi rezidenciája, ez időben még nem létezett, csak a pilisi ciszterciák mo-

nostora, a pilisi apátság állott. Csobánka (Boron) jelentéktelen hely volt, inkább majorház. Pomáz távol esett. S így csakis a pilisi apátság birtokán levő Szántó falu jöhetett számításba, mert ezt a pilisi apátság a tatárdúlás után újra benépesítette.

Ez a magyarázata annak, hogy miért említették B. Özséb első kolostorát Szántóhoz közel esőnek, bár a mai viszonyok szerint elég távol volt tőle.

Tizennégy éve, hogy Pilis történetével, romterületeivel, barlangjaival és lelőhelyeivel foglalkozom, de a magyar Pálosrend iránt való rajongó szeretetem elfeledtetett velem minden munkát, időt, fáradságot. Szakszerű vizsgálatok igazolták munkálkodásom helyességét s bizonyítják a közelében levő Szent Keresztről elnevezett (nem a mai Pilisszentkeresztről van itt szó) pálos kolostor romjai, hol Szent Özséb földi maradványait helyezték 1270-ben örök nyugalomra. De erről a kolostorról majd legközelebb.

A világ titka

Otto Karrer

Nekünk, halandó embereknek, egy közös tulajdonunk van: a nyomorúság. Ó, bár ne légyen egyúttal erkölcsi nyomorúság is! Vegyük csak a fájdalmat, a gyönyör ellentétét és nézzük a nyugtalanságot, a nyugalom ellentétét! Az egyes ember közösségben él. Ámde nincs-e az emberiség éppen közösség formájában szinte elárasztva minden elképzelhető súlyos nyavalyától, úgyhogy felsorolásukban szinte megbénulunk, míg mérlegelésük egyenesen lehetetlennek látszik. És vajjon az emberek közötti kapcsolatokat nem itatta-e át egytől-egyig mindama temérdek baj, melyeket Terentius a szeretet hajótörései között felsorol, nevezetesen: «a betegség, a gyanakvás, az ellenszenv, a háború és a háborút követő béke?»

Hiú a világ öröme! Az ember élénk várakozással reménykedik, hogy végre üt a boldogság órája és ha üt az óra, képtelen a boldogságot megtartani. És ha nagyritkán része van a nagy boldogságban — mindannyiszor

és mindenütt jóval nagyobb fájdalom szegélyezte útját. Emberi dolgoknak sorsa közös: minden, ami keletkezik és élni törekszik, annál gyorsabban zuhan vissza a semmibe, minél hirtelenebbül szökött a magasba. És az ember? Örvény úgy a jóban, mint a rosszban. A lélek eredete homályba van burkolva és a boldogság utáni sóvárgás végtelen! Mily roppant titok az ember! És az Isten? Ó ember, mennyit vagy képes Istenről mondani? Nekünk, idelent, az ő igazsága határtalan titok! Felfoghatatlan rejtély marad előttünk örökké, vajjon Istennek micsoda törvénye rendeli, hogy ime ez a derék ember koldusszegény, míg a másik, a gonosz, duskál a földi javakban; hogy az egyik, aki szemünkben alávaló gazember és — ítéletünk szerint — keservesen kellene vezekelnie, mégis boldogan él és tobzódik a földi javakban, míg az a másik, kinek kifogástalan jó viselkedése — szerintünk — biztosítéka annak, hogy a szerencse szegődjék a nyomába, ennek ellenére tövises utakon rója le életét? Látjuk, hogy ez az istentagadó pogány nagyszerű egészségnek örvend, míg az a jámbor, istenfélő jó ember betegségben és gyöngeségben sínylődik; hogy emberek, kik az egész emberiség szempontjából hasznosak, korai halál martalékai, viszont mások, kik emberi ítéletünk szerint inkább akár meg se születtek volna, feltűnő hosszú életnek örvendenek; vagy hogy az a szélhámos meg nem érdemelt nagy tiszteletet élvez, míg a makulátlan ember eltűnik az élet sötét süllyesztőjében és nem akad emberfia, aki szolgálatait megköszönné. Ó, Te nagy, egyetlen Isten, mily titokzatos vagy! Ki ott lakozol örök némaságban, szédítő magasságokban és megdönthetetlen törvények szerint ítélsz!

A mi életünk pedig — valóban nem egyéb, kísértéstől kísértésig lejátszódó tragédiánál és mi emberek — a te mindenséged parányi por-szemecskéi — roskadozunk halandóságunk nyomasztó súlya alatt, miként roskadozunk bűneink következményei alatt is!

Mennyi hiúság, mennyi balgaság, mily nagyfokú önámítás kell ahhoz, hogy a halandó ember, testben-lélekből szüntelen változást szenvedve, nyomorúságos életben sínylődve, vétkeinek súlya alatt görnyedezve,

temérdek kísértéssel küzködve, a legkülönbözőbb erkölcsi rontásnak kitéve és az igazságos büntetésnek alávetve, hogy az ember, ilyen körülmények közé ágyazva, el merje hitetni magával azt, hogy boldog lehet saját erejéből!

Mert az emberi lélek Kívüled bárhová is fordul, ó Uram, mindenütt csak a fájdalom szegődik a nyomába! Vagy kit nem ámitott már el a világ boldogsága? És kinek nem zúdította még a nyakába a boldogtalanságot?

Ó, Uram! Újíts meg minket és megmentésünkre mutasd meg szent Arcodat! Vagy talán, bár mindenütt jelenlévő vagy, mégis távoltartod Magadat nyomorúságunktól, miközben mi hasztalanul iparkodunk kivergődni a keserves jajok tengeréből? De mégsem! Ha nem panaszolhatnók el a te füledbe szükségünket, minden reménységünk elpusztulna!

— Augustinus, Gnade, Gebet, Arbeit —
(Németből fordította: dr. Horváth Józsefné.)

Szent magyar pálosok

2. Boldog Benedek

Azok közül, kikre Boldog Özséb a legnagyobb hatással volt, kitűnt Boldog Benedek is.

A Rend krónikásai kiemelik, hogy a világban igen gazdag és előkelő úr volt, a király udvaránál bejáratos, feltűnő szép, nemes megjelenésű (P. Gyöngyösi szerint: elegans forma), éles eszű, jóhírű ember, aki, mikor megtudta, hogy a szent esztergomi kanonok a pilisi remeteségbe vonult, nyomban fölkereste s esengve kérte, hogy fogadná be őt is istenes magányába. Özséb Atya meglepődött s ki akarva próbálni szándékának komolyságát, arra kérte, hogy várjon még egy évig, érlelje ki egészen szent elhatározását s ha akkor is jónak látja, jöjjön bátran.

A buzgó ifjú elszomorodva sóhajtott föl:

— Ó, túlságosan hosszú idő, lomhajárású napok! Gondolod, kibírom addig a várást, Atyám?

Ám a Szent buzgó imába merülve meggyőződött az ifjú hivatásának állhatatosságáról s könnyek között hálát adva érte,

megengedte, hogy mindjárt ott is maradjon s Boldog Istvánnal együtt, kiről lesz még szó, megosztotta velük «hármass barlangját».

Amikor azután a pilisszentkereszti monostor megépült, annak első perjele lett Boldog Benedek. P. Gyöngyösi szerint nyolc évig viselte ezt a tisztséget, s nemcsak rendtársai szerették, becsülték roppant figyelmes és tapintatos modora miatt, hanem azok a világi emberek is, kik érintkezésben állottak a kolostorral. Ezek között kitűnt IV. Béla király, ki Benedeket még «megtérése» előtt ismerhette udvarából, később a pilisi erdőben tartott vadászatai alkalmával «igen gyakran» (saepe saepius) fölkereste s meglátogatta őt a pilisszentkereszti monostorban. Szívesen hallgatta őt; országos gondjai között jól eshetett neki testileg-lelkileg fölüdülni a pálosok között, kiket nagyon a szívébe zárt; királyi vadéskastélyát Benedek völgyében nekik is adta azzal a szándékkal, hogy azt pálos kolostorrá alakítsák át. Ebből lett unokája, IV. László uralma alatt a *pilisszentléleki monostor*, melynek első perjelévé P. Melegvizi Pétert nevezte ki B. Benedek, akkor már Provinciális Perjel.

Mert B. Özséb megkérdezve halála előtt a testvéreket, hogy kit akarnak utódjául, egyöntetűen B. Benedeket nevezték meg: ő lett tehát 1270-ben a Provinciális Perjel, bár sírva vonakodott elfogadni társainak kitüntető bizalmát s minden évben — Pünkösdtáján — kérte fölmentését e tisztség alól, melyet azonban sohasem teljesítettek.

De nem is bánták meg. B. Benedek húsz éves (1270—1290) kormányzása alatt sokat fejlődött külsőleg is, belsőleg is a Pálosrend. Említettük, hogy nemcsak rendtársainak, hanem a kívülállóknak a szívét is meg tudta nyerni, kik közül igen sokan otthagyva a világot, boldogan vonultak az ő példájára Isten szent magányába. A magyar erdők megteltek himnuszokkal és istendícsérekkel s a pálos kolostorok úgy benépesedtek, hogy újak alapítására volt már szükség.

Zágráb mellett már 1240-ben keletkezett a Szűz Máriáról nevezett remeteség, a *Mária-Remete*, melynek talán bővítésére, vagy biztosabb megalapozására most került sor. B. Benedek Fráter Eskerényt küldte le, aki

szerény és megnyerő modorával a zágrábi káptalanban mindent szerencsésen megtárgyalt és elintézett (1280 körül). Pilisszentkeresztről pedig egy raj pálos érkezett Mária-Remetére, kiket annyira megszerettek az odavaló urak, hogy testamentumaikban birtokaik egy részét rájuk hagyták (pl. : 1292-ben Herkuk Miklós Lonkát...), amivel gondtalanabb megélhetést biztosítottak Szűz Mária magyar remetéinek.

A *bajcsi Mindenszentek* kolostorának (Baranya m.) alapítása is még B. Özséb idejébe nyúlik vissza (1260). Ám alig hogy elkészült a Kán-nembeli Soklyós Gyula fia, Miklós bőkezű adományából létesített monostor sok nehézség után : új akadályokba ütközött fölszentelése. Fábián, a szomszédos siklói apát, tiltakozását jelentette be az új kolostor felállítására ellen, azt állítva, hogy az ő apátságának területén épült az. A monostor fölszentelésére megjelent Jób pécsi püspök kénytelen volt dolgavégezetlenül elhagyni Bajcsot. Ez 1283-ban történt. Csak nagynehezen sikerült Miklós comesnek kisharsányi birtoka egy részével kárpótolni Fábián apáturát. A pálosok pedig igyekeztek a nekik juttatott adományozás megerősítését elnyerni, hogy a jövőben elkerüljék a hasonló meglepetéseket.

Nem sokkal ezután Isztriában is megtelepedett a Rend. 1287-ben küldte ide Boldog Benedek Konrád Testvért, aki nem sikertelenül járt el Provinciálisa megbízatásában. Az ő alapításából lett később a *czepiczi tó partján épült híres Mária-kegyhely*.

Ugyanezen évben ugyanilyen megbízatásban járt István Testvér a Dráva melletti erdőségekben s *Bodrogh-szigetén* a Szent Kereszt tiszteletére kolostort is emelt (1287), melynek fenntartásáról később a Rend jótevői buzgón gondoskodtak.

De a Rend örvendetes terjeszkedése mellett nem szabad elhallgatnunk egy szomorú eseményt : *Pilisszentkeresztet* Oldamur kun vezér kun csapatával Kun László király biztatására borzalmasan feldúlta, s mivel kincseket nem talált a pálosoknál, bosszújában felgyújtotta a monostort s a szépen művelt kerteket, szőlőket, földeket legázolta... A legfájdalmasabb az volt, hogy mindezt

egy magyar király, IV. Béla unokája, Szent István trónjának örököse műveltette, kinek féktelenségére s erkölcsi megbízhatatlanságára nincs történelmünknek elég elítélő szava. Ki nem átallotta volna a tatárt is nyakunkra hozni újból s vele szövetséget kötni s apáca-nővérét nekik eligérni... A magyar püspöki kartól a Szentszék felhatalmazásával esküszegései miatt reámért egyházi kiközösítés : legszomorúbb lapjai közé tartozik históriánknek. Életéhez csak halála volt méltó : saját kunjai fojtották meg sátrában (1290), kiknek pogány élete és erkölcei miatt megtagadta szent őseinek vérért és vad szeszélyeiért fölládozta országának tekintélyét...

Néha azonban, nem minden külső kényszer nélkül, magába szállni látszott s mintha megbánta volna tettét, amit nem is egyszer esküvel bizonyított ; ám a javulás nem igen tartott soká. Egy ilyen szerencsés pillanatban igyekezett jóvátenni Oldamur vezérének s kedves kunjainak gazságát s a pilisi remetétet bőségesen kárpótolta mindenért. Bizonyára B. Benedek is felhasználta udvari kapcsolatait arra, hogy a királyt jobb belátásra bírják a pálosok iránt. Adománylevelében, melyet kiváltságos levél gyanánt állítottatott ki, többek között ezeket mondja : «Szentkeresztet már Elődeink is annyira szerették, hogy méltán alapítóiknak neveztethetnek, kiknek példájától serkentve Mi is azonos jócselekedetekre ösztönöztetünk az ott tartózkodó Testvérek jámborságát értékelve...»

De Boldog Benedek nem elégedett meg azzal, hogy a Rendet csak külsőleg gyarapítsa, védje s virágoztassa fel, nagy gondja volt a belső fegyelem megóvására is. Ő rendelkezte el, amit a mai napig is megtartanak a pálosok, hogy minden évben, most három évenként, az egyes rendházak előljárói gyűljenek egybe, maguk mellé véve egy-egy *megbízottat*, kit a Testvérek választanak. Ezen a Nagykáptalanon az előljárók leteszik hivatalukat s vagy megerősítik újból abban őket, vagy megbüntetik : a megbízott jelentése szerint.

Mély bölcseségről tanuskodó intézkedésnek bizonyult ez az elmúlt hét század alatt !

Mert a jó előljáróktól függ elsősorban a Rend s az egyes rendházak fegyelme. A buzgó előljáró ugyanis szavával és példájával egykép fegyelmezheti alattvalóit, amire a gyöngye előljáró nem képes. A régiek ezt így fejezték ki: Fejétől romlik a hal!

Tudjuk, hogy ezt a szigorú előírást először saját maga tartotta meg Boldog Benedek. Minden évben följajánlotta őszintén lemondását a Testvéreknek, mert méltatlannak érezte magát kormányzásukra s vezetésükre, ám ezt sohasem fogadták el. Az olyan előljárókban mindig meg lehet bízni, akik nem bíznak magukban, akik a reformot először saját magukon kezdik, kik szüntelenül számot vetnek magukkal...

A rendi krónikások nem is fukarkodnak Benedek Atya dicséretével: «boldognak», «a tökéletesség példaképének», Istentől valóban «áldottnak» mondják, mint latin neve oly szépen kifejezi (Benedictus).

Szigorú böjtjei s virrasztásai végül is megtörték egészségét, de különben sem volt már akkor fiatal. Amikor betegágyán orvosságot akartak ráerőszakolni, hogy enyhítsék fájdalmait s ha lehet, még megmentsék az életnek, ő szelíden, de határozottan elutasította s így szólt a köréje gyűlt szerzetesekhez:

— Kedves Testvéreim! Ha Krisztus egyes vértanuit izenként szaggatták szét, másokat lefejeztek vagy lángokban égettek, hogy Krisztus dicsőségét öregbítsék, miért félnék én, nyomorult, a jelenvaló életnek ideigtartó sanyarúságától? Miért üdítsem föl válogatott szerekkel haszontalan testemet most, az utolsó órában, amikor úgyis hamuvá kell válnia? Isten mentsen ettől, Testvéreim! Hagyjatok hát engem békében eltűnni azt, amivel a romlott természet sujt, mert Isten akarja így...

Azután egészen érzékenyülve, könnyesen és halkabban mondotta:

— Édes jó Testvéreim! Kiket mindig annyira szerettem szent Mesterünk miatt is, kinek kívánságára fogadtatok engedelmességet nekem, érdemtelennek s a legkevésbé sem akadályoztatok munkámat: mindezért Istennek és Nektek hálát mondok szívemből...

Végül mint B. Özséb halálos ágyán őt, úgy ő B. Istvánt ajánlotta utódjául, kinek érdemeit nem kellett méltatnia.

Halála után B. Özséb mellé temették Pilisszentkeresztben (1290), kinek életművét, a Pálosrendet, gondviselészerűen folytatta és fejlesztette tovább. *P. Gyéressy Ágoston.*

Mária

*Bánatban, kinban törödesz velem,
hófehér kezed fogja a kezem —
szeretet csillog szép szemed fényén,
hálám csókja ég ruhád szegélyén.*

*Márványfehér arcú égi álom,
tenálad én mindég megtalálom
szívem sebére a gyógyító irt.*

*Könnyes lett a szemem, a lelkem sirt —
és az imádság, mint halk ária
jön ajkamról: üdvözlégy Mária.*

Galler Géza.

Megjelent!

REMETE SZENT PÁL ÉLETE

Irt: Szent Jeromos

Különlenyomat
«A fehér barát»
1938 dec. és 1939
márc. számából

Ára 28 fillér.

Pálos krónika

Szívünk minden szeretetével köszöntjük XII. Pius pápát, a «mi pápánkat». Ismerve s érezve irántunk való különös szeretetét, nem kételkedhetünk, hogy B. Özsébet hamarosan oltárainkon megdicsőülve láthatjuk. Ezt a hamarosan persze római távlatokban kell értenünk, mely örök lévén, semmit sem szokott elhamarkodni. — A Szentatya szándékaira Sziklatemplomunkban is számosan írták alá azt a gyűjtőívet, mely naponta egy *Üdvözlég* Mária elimádkozásával törekszik Istentől kikönyörögni, hogy — a pápa jelmondata szerint — «*az igazság gyümölcse a béke*» legyen valóban, mert a közelmúlt történelme is igazolja, hogy ami Trianonban történt, az nem volt béke, mert nem volt igazság!

A közös magyar-lengyel határ öröme Gyümölcslő Boldogasszony napján, március 25-én Sziklatemplomunkban ünnepélyes hálaadó szentmisét tartottunk Te Deummal, melyen P. Gyéressy Ágoston prédikált, míg az esti litánián P. Galambos Kálmán pálos perjel.

Az Angol Királyi Szépművészeti Akadémia tagja lett Vastagh György, kinek egyik gyönyörű szobra: a lourdesi Szentszűz, Sziklatemplomunk egyik ékessége.

Miseruhát adományoztak templomainknak: Pécssett egy úrinő menyasszonyi ruhát ajándékozott az oltáregyletnek, melyből miseruhát varrtak. Gróf Zichy Lujza elnöknő az ökeresztény stílusban készült remek miseruhát a pálosok templomának küldte. Ugyanott Kantaváry Ferenc egy gyönyörű zöldszínű miseruhát adományozott templomunknak. Budapesten Nádasdy Tamásné grófnő saját menyasszonyi ruhájából egy fehérszínű selyem miseruhát ajándékozott nekünk. Egy aranyozott ezüst miséző kelyhet vett Sziklatemplomunknak a *csicseri Orosz-család*. Monstranciánkat újból aranyoztatta Vissy Károlyné. Isten fizesse meg!

József főherceg gyermekeivel nagypénteki szentsírlátogatásai során betért Sziklatemplomunkba is és buzgó adorációjával példát adott híveinknek.

Nagyhéten — rendi szokás szerint — templomainkban énekes és nyilvános zsolozsmát mondunk. Megrendítő szép, amikor az egyes zoltárok után sorra kialusznak a gyertyák, mintha a Mester szívére boruló sötétben a virrasztó lelkek hűsége aludna sorra ki... A lamentációk könnyesen zúgnak. S az antifónák sikolya a bezárt ég ölmos kapuit döngeti. A szertartások áhítatát budapesti és pécsi egyre fejlődő egyházi énekkarunk kitűnő közreműködése emelte.

A feltámadási körmenetet Budapesten nagyszombat délutánján tartottuk hárompapos asszisztenciával és a kispálosok részvételével, kik

a processziót megnyitották; Pécssett azonban húsvét vasárnapján volt a feltámadási körmenet, hogy a környékbéli bányák bányászai is résztvehessenek rajta.

Húsvét vasárnapján kedves meglepetés érte pécsi templomunkat: aranydamaszt, művészies tüfestéssel ékesített miseruhát és dalmatikát ajándékozott egyik jótévőnk, míg a másik egy gazdag hímzésű fehér selyem oltárterítőt ajánlott fel. S ami a legkedvesebb: egyik adományozó sem tartozik a vagyonos osztályhoz. — Mikor Pécssett megtudták, hogy a pálosok templomot akarnak építeni, egy szegény özvegyasszony jelentkezett, hogy a tabernákulum fehér selyembélését ő akarná kifizetni. Vagy három évig kuporgatta össze félrerakott fillérjeit s amikor elkészült a templom és márványfőoltára, elkészíttette a nemesszívű adakozó 230 pengőért a tabernákulum bélését is. — Sziklatemplomunkban pedig ismeretlen jótévők közös adakozásából újra aranyoztattuk áldoztatókelyheinket, kiknek jóvoltából szép nagy gyertyák is kerültek oltárainkra. A Szűzanya áldja meg őket érte!

A római pálosok ez évben a *Könnyező Boldogasszony* kegytemplomának gondozását vették át. Új kolostorukat (Via S. Maria dei Calderari 29) gróf Zichy Gyula érsek dr. Mosonyi Dénes nagyprépost kíséretében látogatta meg április 20-án, amikor Rómában járt s nevét beírta a rendház emlékkönyvébe.

300 pécsi eserkész vonult fel rendezett sorokban, zászlókkal április 23-án a pécsi pálosok templomába. A szentmise alatt közös áldozás volt, utána pedig dr. Bartók Egyed, a pécsi cserkészek ügyvezető pap-elnöke szívreható hazafias szavak kíséretében megáldotta az új hivataltal nemzetiszínű csapatzászlókat.

A bayreuthi ünnepi játékok főzeneigazgatója, Franz von Hoesslin budapesti vendégszereplése alkalmával Sziklatemplomunknak leghívebb látogatója volt. Minden reggel szentmisét hallgató s azon a legmélyebb áhítattal megáldozott. A világhírű karmester azelőtt luteránus volt s a művészet tette katolikussá.

A májusi ájtatosságokat budapesti s pécsi templomainkban híveink buzgón látogatták. A Sziklatemplom májusi szónokai közül kiemelkedtek Mészáros János dr. érseki helytartó, Marcell Mihály dr. ny. r. egyetemi tanár, Tiefenthaler József dr. prelátus, Turchányi Egon dr., P. Böle Kornél, Szabó Imre dr., Brisits Frigyes dr., Nádas Zoltán dr., P. Vid József, Huszár Elemér dr., Sándor Dénes szentbeszédei.

A pálosok visszatérésének ötödik évfordulóját nagy ünnepélyességgel tartották meg Budapesten, május 12-én énekes nagymisével, Pécssett május 14-én, asszisztenciás ünnepi misével.

A kiskunfélegyházi eucharisztikus napon, május 14-én Vedres Béla apát úr szentmiséjén

P. Besnyő Gyula pécsi perjelünk prédikált. A szomszédos Szentkút kegyhelyen való letelepedésünk, reméljük, a közeljövőben valóra válik.

Pilis pálos emlékeihez Sashegyi Sándor régész, a pomázi ásatások vezetője zárandoklat-jellegű kirándulást indított május 14-én számos érdeklődő részvételével, kik az ő szakzerű kalauzolásával a gyönyörű pilisi hegyekben barangolva megtekinthették a szentkereszt első pálos kolostor romjait, melyet B. Özséb épített 1250-ben, onnan a Dera-patak csodás völgyén át Csobánkára indultak, útközben érintve a Szentkút kegyhelyet, estére már a Sziklatemplom májusi ájtatosságán résztvéve fejezték be egész napos testet-lelket felüdítő kirándulásukat.

Áldozásüörtökön az ifjúság közös szentáldozásán, mint tavaly az Eucharisztikus Kongresszuson, az idén is résztvettek kispálosaink, úgyszintén az ünnepségeket bezáró körmeneten is. A kis fiúk fehér pálos ruhában való felvonulását a közönség meleg érdeklődéssel és szeretettel kísérte.

A **hárshegyi Báthory-barlangnál** az idén is június utolsó vasárnapján, vagyis most 25-én d. e. 10 órakor, ünnepélyes tábori mise lesz az első magyar bibliafordító, szentéletű pálos szerzetes, **Boldog Báthory László** tiszteletére. A szentmisét és szentbeszédet P. Gyéressy Ágoston tartja.

Csensztochowába, Lengyelország világhírű pálos kegyhelyére július 4-én indulunk, hogy lerójuk hálánkat a Fekete Madonnának a közös magyar-lengyel határért s egy ezüst magyar címert elhelyezzünk a többi fogadalmi emléktárgy között a kegyoltáron. Útunk az új határon át vezet Lemberg, Krakó és Varsó megtekintésével. A zárandokokkal mennek pálos teológusaink, kik ünnepélyes fogadalmukat ott teszik le s az egyházi rendekben is részesülnek. Az idén kerül ki közlünk az első felszentelt páter.

Augusztus 26-án, a censztochowai Szentszűz ünnepén Sziklatemplomunkban reggel fél 8-kor tartunk ünnepélyes szentmisét, este fél 7-kor pedig szentbeszédet a szentséges litánia előtt; Pécssett hasonlóképen ünnepélyes szentmisével és szentbeszéddel hódolunk a Fekete Madonnának a rákövetkező vasárnap.

Sziklatemplomunkba márc. 25-re virradó éjszaka a Patrona Hungariae festett üvegablakát benyomva behatolt egy elvetemült betörő s hét perselyünket fölfeszítve és megrongálva teljesen kifosztotta azokat. A kár annál érzékenyebben ért minket, mert egyheti perselypénzünket vitte el, amiből hétről-hétre kell élnünk, más vagyonunk nem lévén. Az okozott kár a rongálásokkal együtt 300 pengőre tehető. A tettet sikerült egy fél hónappal később elfogni a detektíveknek, kiknek több templombetörést is beismert. A törvényszék három évi szigorított dologházra ítélte jogerősen.

Egy ismeretlen jótévőnk 100 pengőt adományozott, pedig nem gazdag, amikor értesült templomunk kirablásáról. Jutalmazza meg érte Az, Akinek tekintetét az özvegyasszony két filére sem kerülte el!

Anyagtorlódás miatt mostani számunkból ki-maradt **Kisbán Emil: Pálos Konfráterek** c. cikke s a **Beküldött könyvek** ismertetése!

Szerkesztői üzenetek

Mindenkinek! Tisztelettel kérjük Előfizetőinket, hogy *címváltozásukat* velünk közölni szíveskedjenek, különben a visszaérkező példányokat nem tudjuk, hova küldeni!

A lap küldésével kapcsolatos ügyekben ezen-túl közvetlenül a *kiadóhivatalhoz* szíveskedjenek fordulni! (Budapest, XI., Edömer-u. 2.)

Azokat, akik lapunkat megrendelték, de árát (1 pengő) még nem küldték be, tisztelettel kérjük, hogy a most már *harmadszor* küldött csekk-lapot kitölteni szíveskedjenek, különben fel kell tételeznünk, hogy lapunk további küldésére nem tartanak számot.

U. L. Budapest. A budapesti pálos kolostor harangjátéka mindennap d. e. 11-kor és d. u. 5-kor egyházi énekeket játszik.

† Halottaink:

gróf *Mailáth József*, jótévőnk;

Sződy Szilárd, szobrászművész, a budapesti Pálos Kolostor stációképeinek és Immaculatájának alkotója;

dr. Tóth Tihamér veszprémi megyéspüspök atyánk.

Requiescant in pace!

BAROSS RÁDIÓNÁL:

villanyszerelési cikkek, rádiók, vill. háztartási cikkek. T U R U L izzólámpa lerakat.

VIII., Baross-utca 48. sz. Telefon 131-219.

FINOM ÚRIDIVAT-SZABÓSÁG

TÓTH JÓZSEF-nél

Budapest, XI., Horthy Miklós-út 37.

Telefonszám: 459-178.

E lap felmutatói 5% engedményben részesülnek.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Dr. Kisbán Emil. — Stephaneum-nyomda Budapest. Felelős: ifj. Kohl Ferenc

Levelek

Németországból írta valaki: «A magyar pálosokat szeretettel köszöntöm május 12-én, mint az «Öt esztendő . . .» jubileumán. Öt éve kis szobámban csendben megvártam az éjféltől a közelgő időt s míg Budapesten ünnepélyesen fogadták a hazatérő fehér barátokat, csak a jó Isten hallotta az ajkamról elhangzott, szívemből fakadt Te Deumot.

Májusi oltáromon tulipánok között ott áll a Sziklatemplom kegyoltár képe, naponként imádkozom Patrona Hungariae-hoz, Szent István királyhoz: az ezeréves haza szent határaiért . . .» (L. M. Eisenstadt).

K. G. Nyiregyháza: «Ki sem mondhatom, milyen örömmel és szeretettel vettem kézhez és köszöntöttem A fehér barátot . . . Első betűjétől az utolsóig végigolvastam! Úgy vágytam arra, hogy minél többet tudjak meg a Rend életéről, munkájáról és célkitűzéseiről! . . . Most, hogy propagálni kezdtem a lapot, láttam, mennyire szükség volt arra, hogy legalább e lap útján a nyilvánosság elé lépjen a Rend. Meglepően tájékozatlan a katolikus intelligencia! Sokan közülük azt sem tudták, hogy a Rend már ismét Magyarországon van . . . Mindenkit külön megkértem, ha elolvasták, továbbítsák jó ismerőseiknek és szerezzenek előfizetőket».

Kárpátjáról: «Jelen levelezőlapommal egyidejűleg küldöm . . . adományomat, mert többször kértem a Szűzanyát, hogy segítsen keresztül az érettségim minden zökkenő nélkül. Mint hatodikos gimnazista egy súlyos betegség miatt meg kellett szakítanom az iskoláimat, majd később . . . nappal dolgoztam és éjszakákon át tanultam, hogy mint magántanuló a VII. és VIII. gimn. elmaradt osztályait és az érettségim befejezhessem. A hivatali kötelesség egész nap és az éjszakai tanulás erős munka elé állított és többször kértem a Szűzanya segítségét és minden zökkenő nélkül mindhárom vizsgán átmentem». (M. B. Középpapa.)

Felülfizettek «A fehér barát»-ra: 150P: Büky Ernő dr. Pécs, Kovácsné Lipcsey Anna Kelebia, Köhler Gyuláné Budapest, Kiss József Pécs, Téglás Vince Szombathely, Keresztes Máté Budapest; 2 P: Rónay Kázmérné Budapest, özv. Emmer Kornélné Budapest, N. N. Kalocsa, Wagner Gyula Budapest, Dobránszky Mária Budapest, Gazdics Anna Ungvár, Szervita Rendház Máriaremete, Szabó Gyula Budapest, id. Bihar Árpád Szolnok, Halmos László Budapest, Ambach Mihály Dunaföldvár, Hantos Ferenc

Budapest, Láng Rezső Budapest, özv. Dévay Antalné Budapest, Benkő Albert Véménd, Kórházi Nővérek Tatabánya, Vághy János Gyöngyös, Flenger Intézet Érsekújvár, Borbíró Ferenc Kassa, Barzó Livius dr. Budapest, Káró Jánosné Isaszeg, Darmstädter Gyula Budapest, Perhács István Salgóháza, Zách Anna Budapest; 3 P: Bánjegyi József Debrecen, Géro Antalné Budapest, özv. Hauk Antalné Szajk, Hévey Gyula dr. Budapest, Kelemen József Badacsonytomaj, 5 P: Vasváry Ferenc dr. Pécs, Szent Orsolya Zárda Budapest, Teszár Magdolna Budapest, báró Wlassits Tiborné Budapest; 10 P: Ternáji József dr. Budapest, Bozóky Jenő dr. Budapest, Mindszerti Anna Pécs, Zeitler Endre Klotildliget, Zerkovitz Katalin Budapest, dr. Dreiszker Ferencné Kőszeg, Molnár Árpádné Budapest, Lindenberger János dr. Debrecen, Irgalmas Rend Budapest; 25 P: Radvány Ödönne dr. Budapest, N. N. Pécs; 33 P: Bolyós Rudolf Salgóháza; 50 P: N. N. Kalocsa; 441-29 P: (az első kiadás nyomdaköltsége): N. N. Budapest. — *Isten fizesse meg!*

Előfizetőket gyűjtöttek «A fehér barát»-ra: Ujváry László (18), Szontágh Dezső (10), Orbán Frigyes (22), Müller Rózsika (24), Kertész Ferencné (38), Beiger Anna (30), Schreil Gyuláné (24), Boróczy Manyi (6), Kalabay László (12), Radványi Jenő (20), H. J. (30), Rónay Kázmérné (12), Albrecht Adél (6), Vöröskereszt Kórház (30), Módly Zoltán (4), Várszeghy Erzsébet (24), Mágóth Vilma (12), özv. Hock Mártonné (24), Hollósy Endre (12), Glatz Endre (30), Iskola Nővérek (24), Kozma Ferenc (22), Vigh Dénes (10), Szirmai Józsefné (12), Sárvári Kálmán (4), Hufnágel József (46), P. Szücs Imréné (78), Kovácsné Lipcsey Irma (6), Nádas Zoltán dr. (21), Király Mihály (10), Brenner Anna (8), Csekefalvy Irén (12), Danielisz Flóra (10), özv. Damaszkovszky Mihályné (28), Gránassy Mihályné (8), Kozáry Emilia (8), dr. Bózsik Pál (35), Kovácsik Erzsébet (8), Muszély Ágostné (10), Mészáros Anna (12), Nagy Piroška (5), Nagyfejeő Ilona (21), Petendi Rezsőné (7), Radics Gabriella (4), Berki Anna (6), Prajczér Róza (12), Liesmann Erzsébet (10), Római Ilonka (6), Kovács Gizella (16). — *A Szűzanya áldja meg buzgó apostolainkat!*

Boldog Özséb szenttéavatására névalíráásokat gyűjtöttek: Bodó Ferenc Kőszeg (546), Piarista Rendház Budapest (816), Salvator Apácák Budapest (293), dr. Horváth Józsefné Budapest (75), Katula Antal Budapest (250), Kozáry Emilia Szigetvár (28), Sziklatemplom Budapest (1751), Tormay Béla Budapest (162), Csath Béla Budapest (50), K. Császár Ferenc Budapest (781) . . . *Folytatjuk!*

Vásároljunk mindent

a Köztisztviselők Szövetkezete 130 árúdjában!

Pontos kiszolgálás!

Megbízható minőség!

A „KATOLIKUS AKCIÓ” MONDJA:

«A fehér barát» címen eleven hangú és magas színvonalú folyóiratot indítottak a magyar pálosok. A lapnak minden egyes száma közelebb visz bennünket az egyetlen magyar alapítású szerzetesrend lelkületéhez s ugyanakkor hitbuzgalmi vonalon is értékes gondolatokkal gazdagítja olvasóközönségét. (1939 májusi szám.)

A Pálos Atyák vezetésével

HÁLAADÓ ZARÁNDOKLAT

indul a lengyelországi Csensztochowába Lwów (Lemberg), Krakó, Wieliczka és Varsó megtekintésével 1939 július hó 4—11-ig.

Azokban a sorsdöntő napokban, mikor az egész magyar nemzet összpontosított erővel küzdött a kárpátaljai terület visszacsatolásáért, ez a testvér lengyel nemzetnél élénk szimpátiára talált. A politikai és diplomáciai téren kifejtett akció mellett a csensztochowai híres búcsújáráshelyen rendezett ünnepélyes nyilvános istentiszteletekben a lengyel nép egyesítette erőit a magyarokéval, hogy a Fekete Madonnájuk közbenjárására az ősmagyar föld visszacsatlakozhasson az Anyaországához.

A magyar társadalom mély hálával gondol arra a megértésre s rokonszenvre, amelyet mindíg tapasztalt a testvéri lengyel nemzet részéről s hogy ennek a hálájának méltó kifejezést adjon, nagyobb szabású zarándoklattal akarja felkeresni a magyar alapítású lengyelországi Csensztochowát.

A zarándoklat szervezését és vezetését a Pálos Atyák vállalták.

Indulás július 4-én 3/411-kor d. e. Budapest keleti pályaudvarról. Miskolcon, Munkácson és a közös lengyel—magyar határon át este 1/411-kor érkezés Lwówba. Július 6. és 7-én Krakót és Wieliczkat, 8. és 9-én Csensztochowát, 10-én pedig Varsót tekinti meg a zarándoklat. Érkezés ugyanezen úton július hó 11-én 7.38-kor este Budapest keleti pályaudvarra. Részvételi díj teljes ellátással a) III. oszt. gyorsvonatra 157 P, b) II. oszt. gyorsvonatra 192 P. A résztvevők érvényes egyéni útlevelemmel, ha ez nincs, csoportos útlevelemmel utaznak.

Jelentkezési határidő: 1939 június 10. — Jelentkezni lehet: a budapesti és pécsi pálos rendházakban (Pécs, ill. Budapesti Pálos Rendház) és Polauer Jánosnál Pestszenterzsébet, Királyhágó-u. 112.

Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál P. Zembrzusi Mihály, házgondnok: Pécs, Pálos Rendház, telefon: 26-84.

A MAGYAR PÁLOSREND TÖRTÉNETÉRŐL

Irja Dr. MÉSZÁROS JÁNOS érseki helytartó:

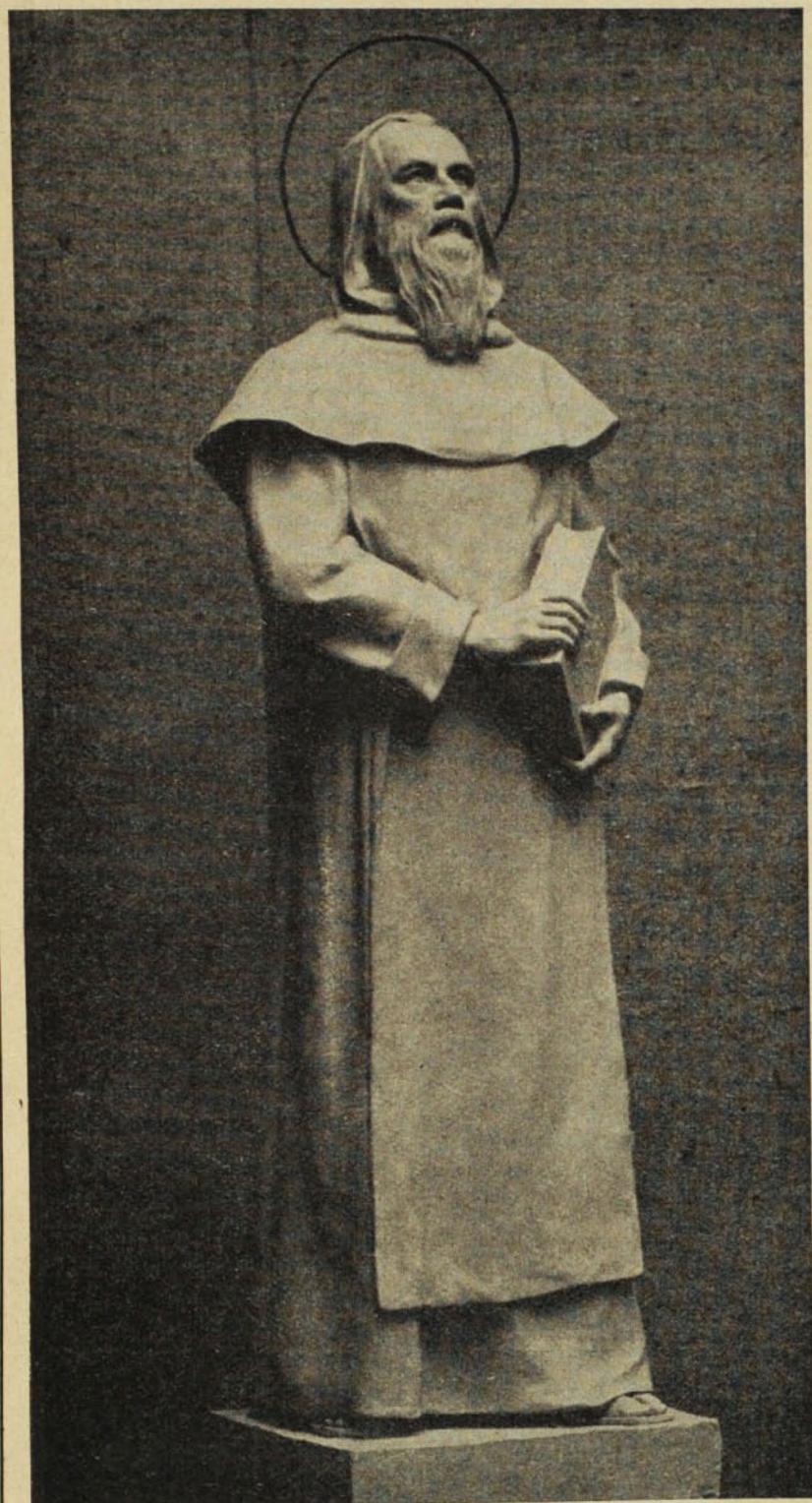
Ez a könyv hivatva van a nemes patinájú s magyar gyökerű kiváló rendet megismertetni a magyar közönséggel s remélem és kívánom, hogy sok nemes lelkű ifjában felébreszti a szent hivatást is.

Megrendelhető: Pálos Kolostor, Budapest, XI. — Ára 6 P előfizetőinknek (8 P helyett)

A FEHÉR BARÁT

20.

A PÁLOSREND
BARÁTAINAK
ÉRTESÍTŐJE

Vastagh Éva: Szent Özséb

TARTALOM:

P. Besnyő Gyula: Tisztelendő Szent-
szűz — Fr. Bolyós Ákos: Hála-zarán-
doklat a lengyel—magyar határért
— Pusztai Sándor: Fehér kolostor —
Halk könyörgés, hallgasd meg Istenem
— Lengyel búcsúsok (versek) — P.
Gyéressy Ágoston: Olasz mozaik
— Dr. Beró Jenő és Sashegyi Sándor
vitája — Ottó Karrer: A nagy nyug-
talanság — P. Gyéressy Ágoston:
Szent magyar pálosok. III. Boldog
emlékű István — Dr. Kisbán Emil:
Pálos Konfráterek (3) — Beküldött
könyvek — Pálos Krónika

II. évf. 3. szám * Megjelenik negyedévenként * 1939 szeptember

Ára 28 fillér